

OBRTNI VESTNIK

Državna licejska knjižnica
Ljubljana

vzdigo in napredek slovenskega obrtništva.

elno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“
Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“ s sedežem v Celju in
slovenskih obrtnih društev.

Cene inseratom:

Pri 1× objavi	1/1 str.	1000 K
» » »	1/2 »	500 »
» » »	1/4 »	260 »
» » »	1/8 »	140 »
» » »	1/16 »	75 »

Pri 12 kratni objavi 5%, pri
24 kratni obj. 10% popusta.

monetho . . . 24 »
četrletno . . . 12 »
posamezna številka . . . 2 »

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Ponatis dovoljen le z navedbo vira.
Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Dunajska cesta 20.

IV. letnik.

V Ljubljani, 15. junija 1921.

Štev. 12.

Listnica upravnništva.

Z današnjo številko smo zaključili prvo polovico leta 1921. in smo ji pridajali položnice. Prosimo, da se nam vsaj za to polovico leta znesek K 24.— takoj nakaže. Tisti pa, ki so znesek že nakazali, naj blagovoljivo porabiti položnico za nakazilo naročnine za drugo polovico leta, ker se mora list itak naprej plačati.

Obrtni dan v Ormožu.

V nedeljo, dne 5. t. m. se je vršil ob najlepšem vremenu v vrtnih prostorih g. M. Horvata v Ormožu dobro obiskan obrtni shod, združen s popoldansko veselico. Bila je to prva prireditev mladega in delavnega trgovsko-obrtnega društva v Ormožu, ki je pokazalo, da se tudi naše obrtništvo zaveda svojih velikih dolžnosti do države in do lastnih stanovskih interesov.

Pohvalno moramo priznati, da je ta shod posejilo tudi okrajno glavarstvo ptujsko in, da je istega v imenu ormoške občine njegov, novoizvoljen obče priljubljen župan g. dr. Strelec pozdravil.

Zborovalce je pozdravil predsednik društva gospod Rakuša, shod pa je vodil g. Zadravec iz Središča.

Prvi poroč. g. I. Mohorič, konc. pristav trgov. in obrtne zbornice poročal je o aktualnih gospodarskih in prometnih vprašanjih, povdarjajoč zlasti nujno potrebo zgradbe zveze s Prekmurjem ter komunikacije z morjem. Opisujoč obstoječe trajno nezdržljive carinske razmere, zahteval je zboljšanje istih, ukinjenje izvozne carine ter olajšanje formalitet, na katerih zlasti trpe obrtniki pri uvozu svojih obrtnih strojev in potrebščin.

Glede davkov se je zavzemal za čim najhitrejšo izenačenje istih, za zgradbo sistema direktnih davkov, predvsem pa zato, da se mali obrti ne predpiše nameravani poslovno obratni davek.

Za svoja izvajanja je žel g. poročevalec oduševljeno priznanje.

Kot drugi govornik poročal je poznati naš obrtniški prijatelj in vodja zveze kranjskih obrtnih zadrug g. Eng. Franchetti o socialnih zadevah obrtništva. — Njegovi predlogi, naj država čim prej upelje starostno

zavarovanje obrtnikov, naj ista podpira ustanovitev vajenskih domov, bili so z odobravanjem sprejeti. Zlasti nam je iz srca govoril g. E. Franchetti, omenjajoč nezdržno visoke tarife ter vobče razmere pri okrajnih bolniških blagajnah ter se izjavil proti fuzioniranju istih z zavarovalnico zoper nezgode, ker splošna vpeljava zavarovalnice proti nezgodam nima pomena, ter bi le povečala nezadovoljnost z uvedbo novih bremen.

Zavarovanje zoper nezgode naj ostane samo pri onih obratih, ki so bili dosedaj za to določeni in kjer se opravlja delo, nezgodam podvrženo. Govorniku se je vsestransko pritrjevalo s prošnjo, da se na mero-dajnih mestih opozori na krivice, ki se godijo obrtnikom s previsokimi, malodane 10% delavčevega zasluzka znašajočimi mesečnimi prispevki.

Vrlo zanimiv in temeljito proučen govor nam je podal g. zadružni inštruktor Založnik iz Celja o predmetu, ki postane v najkrajšem času za obrtništvo aktualno vprašanje o izenačenju obrtnega zakona. Govornik je strogo objektivno kritiziral napake srbskega zakona, obenem pa tudi omenjal njegove delne dobrine. — Ni opustil kritizirati hib sedaj veljajočega avstrijskega obrtnega zakona ter se postavil na stališče, da je nam treba popolnoma nov obrtni zakon, v katerem se naj iz obstoječih zakonov vse dobro zbere in slabo opusti in ki se naj sestavi s sodelovanjem obrtništva.

Njegovim predlogom sledilo je zadovoljstveno pritrjevanje.

V zadružnih reorganizacijskih zadevah govoril je g. I. Zadravec, ki je zlasti omenjal, da bi naj bila prva skrb države, preurediti razmere pri zadrugah ter z obligatoričnim razpustom kolektivnih zadrug pospeševati ustanovitev strokovnih zadrug, odnosno zadrug sorodno-strokovnih skupin, ker je le v takih zadrugah možno delo za prave stanovske interese, zlasti za one, ki zadevajo obrano proti nelegitimni obrti, nadalje za ureditev in pospeševanje obrtnega šolstva, za strogo izvrševanje pomočniških preskušanj ter za upostavitve obrtnih svetov pri politični oblasti ter pri pokrajinski vladi.

Priporočal je ustanovitev obrtnih društev, kjer so dani pogoji za njih obstanek in združenje istih v zvezo, kakor se je to že lani sklenilo.

Glede trgovske in obrtne zbornice konstatiral je obžalovanja vredno dejstvo, da štajersko trgovstvo in

obrtništvo vkljub temu, da plačuje isto izredno visoke prispevke za njo, še dosedaj v ljubljanski zbornici ni zastopano.

Z začudenjem se je ugotovilo, da se za to izpopolnitev ni našlo ključa, dočim se je v stoterih sosvetih postavila možnost ljudskega sodelovanja.

Sprejete so bile soglasno sledeče resolucije, v katerih se zahteva:

1.) Zgradba železniških prog Ormož-Ljutomer-Premurje, Rogatec-Krapina in Kočevje-morje.

2.) Uvedba sistema direktnih davkov. Vzpostavitve davčne cenilne in prizivne komisije. Kontingentiranje pridobnine, povišanje davčnega minimuma, odprava prometnega davka za male obrtnike.

3. Izpremembra pravil centralne bolniške blagajne v Ljubljani in njenih poslovalnic. Takojšnja izvolitev blagajniških odborov, obligatorično zavarovanje samostojnih trgovcev in obrtnikov in njihovih rodbinskih članov za slučaj bolezni, starosti in onemoglosti.

4.) Zbiranje gradiva za sestavo novega obrtnega zakona pod vodstvom trgovsko-obrtniške zbornice v Ljubljani in s sodelovanjem najširših trgovsko-obrtniških krogov.

5.) Nujna reorganizacija obstoječih obrtnih združenj v strokovne, ustanovitev okrajne združne zveze in njih imperativno združenje v okrožno ali pokrajinsko združno zvezo.

6.) Ustanovitev samostojne trgovsko-obrtniške zbornice za Štajersko in Prekmurje, začasno pa takojšnja izpopolnitev obstoječe trgovsko-obrtniške zbornice v Ljubljani z zastopniki iz Štajerske in Prekmurja.

Pri popoldanski veselici s srečolovom in s šaljivo pošto, katero so tako lepo uredile žene in hčere naših narodnih ormožkih trgovcev in obrtnikov in pri kateri je sodeloval izboren ormožki pevski zbor in daleč nakrog poznata Serajnikova godba, prišel je pa vsak posetnik gotovo tudi na svoj račun.

Marljivemu ormožkemu trgovsko-obrtnemu društvu pa kličemo: Le vrlo naprej!

Malovič M.

Obrtno nadaljevalna šola v Novem mestu!

Zadnjega majnika je bil sklep te šole. Dasi se je pričel pouk 11. decembra p. l., je uspeh dovolj poveljen. Kako potrebna je ta šola za obrtni stan je dokaz, da je pohajalo to šolo 112 vajencev in vajenk. Na posamezne obrtne stroke pripada vajencev in sicer: 19 čevljarjev, 17 ključavničarjev, 16 krojačic, 13 krojačev, 9 mizarjev, 8 mesarjev, 6 pečarjev, 5 sedlarjev, 4 peki, 3 kovači, 3 kolarji, 2 kleparja, 2 dimnikarja, 1 zidar, 1 slikar, 1 knjigovez, 1 vrvar, 1 brivec. Za vse obrtne stroke je neobhodno potrebna ta šola, najbolj pa še za stavbeno stroko. Med važno obrtnostavno stroko spada predvsem zidarska in tesarska obrt. Prva ima le enega vajenca, druga pa nobenega. Kaj je temu vzrok? Ali ni tu nikakega naraščaja? Je pač tako kot povsod, kjer vlada nered. Pri obeh tu navedenih obrtih so vajenci, če tudi se ne uče v smislu obrtnega reda, toraj brez učnih pogodb, brez določene cilja na učni čas, in to v lastno škodo vajencev, kakor tudi na škodo in razvoj teh obrti v splošnem

smislu. Obrtne oblasti in zadruga bi morale brezpogojno odkloniti vsako tako prošnjo, če se ni učna pogodba izvršila v smislu predpisov obrtnega reda, kot neutemeljeno.

Deželna zidarska zadruga naj bi po svojih zaupnikih nadzorovala gotove zidarske konces. mojstre, imajo-li vse v redu glede vajencev. Ako ne, naj se jih prisili k redu. Ker le na ta način se domači zidarji spopolnijo v svoji stroki pravilno, da bodejo kdaj zamogli pred tuji tekmovati, ob enem pa po prestani učni, pomočniški in polirski dobi postati samostojni mojstri.

Strogi predpisi veljajo tudi za tesarsko obrt, katera je dopuščena ali koncesijonirana obrt, katera ni nič manj važna kakor zidarska.

Tudi pri tesarski obrti je treba znanja v risanju, in v kalkuliranju in kako naj si tega pridobi tesar, ako se svoje stroke ni pravilno učil in ni pohajal v nikake obrtno-nadaljevalne, kakor tudi ne v strokovne šole. On ne more nič drugega narediti, kakor nekaj običajnega. Če dela s pomočniki nekaj malega v spremembi od navadnega dela, in to brez vsakih načrtov ker ima ves načrt mojster le v glavi, v kojoj nima nikdo vpogleda. Ker glava ni nikako ogledalo in tudi najboljši ideal se ne da z govorom pojasniti, zato je treba napraviti osnutek (načrt) in če je kaj v njem nepravilnega, se da z malimi stroški popraviti, kar pa pri stavbi ni več mogoče, ko je gotova. Tudi delo bode šlo bolj izpod rok, ako se dela po načrtu: nastale bodo pravilne oblike in tudi mera za potreben material je pri roki. Pri tem se prihrani na času in tudi pri materialu. Če se pogodba sklepa po načrtu in delo natančno po istem izvrši, je tu izključena vsaka pravda, katera velikokrat požre obrtniku ves zaslužek, če še ne več! Obrtniki, predvsem zidarji in tesarji, uvažujte potrebo strokovnega pouka in poprimite se prilike, kjerkoli se vam ista nudi. To pa ne velja samo za Novomeško okolico, ampak sploh za vso Slovenijo, in v splošnem za vse obrtne stroke!

Ne bilo bi hvaležno, odklanjati vse nasvete dotičnih, ki se žrtvujejo v ta namen. Državni prispevek obrt. nadalj. šoli v Novem mestu je bil za tekoče šol. leto 7.974 K 66 v, Novomeško obrtno društvo je prispevalo 3.604 K 19 v, pomočniški odsek tega društva je prispeval 200 K. Ostanek primanjkljaja ima pokriti Novomeška občina. Poleg tega se je učiteljstvo z vso vnemo žrtvovalo, če prav je bilo za polovico slabejše plačano, nego na enakih šolah v Ljubljani.

Obrtno društvo je bilo ob pričetku šolskega leta v bojazni, kaj bo, ker ni bilo nikjer pokritja, če tudi je prevzelo veliko breme na svoje rame, in to le radi tega, ker so zahtevali učitelji primerno plačo za svoj trud. Vodju obrtne nad. šole gosp. profesorju Germu se je posrečilo pregovoriti svoje sokolege, da so tudi oni položili iz ljubezni do obrtnega stanu svoj stanovski dar s tem, da so podučevanje sprejeli za tako malenkostno plačo. To je bilo za preteklo dobo, kaj pa nas čaka v bodoče, ne vemo? Obrtni stan poleg raznih drugih davkov ne more vzdrževati šole, mestna občina je tudi preobložena z raznimi bremenimi, sosednje občine Smihel-Stopiče in Prečna ne prispevati ničesar, čeprav je skoro polovica vajencev in vajenk na nje pripadajoč. Denarni zavodi bi storili zelo hvaležno delo, če bi se ob zaključku letnih računov spomnili z malim prispevkom za to prekornostno šolo, kajti ravno obrtnik je ona čebelica, ki tem zavodom donaja lepe dobičke. Sicer so pa vajenci po večini z dežele in ko dokončajo svojo učno dobo, se nastanejo zopet v rojst-

nem kraju/ Ako pa je obrtnik dobro izvežban, je to v občo korist, ne pa samo posameznikom.

Zakaj so bili učitelji v Ljubljani bolje plačani? Ravno zato, ker so denarni zavodi prispevali lepe vsote, v zavesti, da denar, v ta namen dan, ni ven vržen, ampak bode doprinesel obilne obresti.

Starši iz dežele, prizadevajte si, da daste vaše sinove ali hčerke učiti tja, kjer so obrtne šole, in vaši sinovi vam bodejo hvaležni!

Zeleti bi bilo, da bi šolski odbor Novomeški pravočasno skrbel za pokritje stroškov za prihodnje šolsko leto 1921-22, da se zamore šola pričeti v oktobru, da uspeh ne izostane, in da seme, ki je vsejano, vskali in rodi stoteri sad!

Ljubljanski veliki semenj.

V zadnjem času so se v Ljubljani širile govornice, da se vzorčni veliki semenj v Ljubljani namerava prirediti šele meseca septembra t. l. Ker bi take govornice, ki slonijo gotovo na napačnih ali krivo tolmačenih informacijah, utegnile begati občinstvo, zlasti pa interese, ki se nameravajo udeležiti vzorčnega velikega semnja kot razstavniki, opozarja urad velikega semnja, da vse te ali enake govornice ne odgovarjajo resnici in da se Ljubljanski veliki semenj vrši nepreklicno v dneh od 13. do 24. avgusta t. l.

Razstavniki na Ljubljanskem velikem semnju že pridno določajo svoje prijavnice, tako, da je razpoložljivi prostor malodane oddan. Zaradi tega se interese pozivljajo, naj kolikor mogoče hitro določijo svoje prijave, ako tega še niso storili. To je važno zlasti iz tega razloga, ker hoče sejmski urad vsakemu udeležniku kolikor mogoče ustreči in je to mogoče le tedaj, ako se pravočasno prijavi. Čim kasneje dospe prijava, tem težje ali celo nemogoče je sejmskemu uradu, ozirati se na posebne želje izložnika glede dovolitve posebnega prostora ali pa obsega ploskovine, katero namerava zasesti s svojimi vzorci.

Sejmski urad je podvzel korake, da se vzorci, ki se uvozijo iz inozemstva, oproste carine. Upati je, da bo ta prošnja ugodno rešena. O uspehu korakov, ki so bili storjeni v tem pogledu, bodo interese pravočasno obveščeni.

V sejmskem redu je določeno, da se cena prostorov, navedenih pod točko 1 in 2, zniža, ako znaša ploskovina najetega prostora več kot 40 m². Do 40 m² se cena prostorov ne zniža. Za nadaljnjih 20 m², to je od 41 do 60 m², se cena zniža za 20 %; za prihodnjih 40 m², to je od 61 do 100 m², se cena zniža za 40 % in za ploskovino, ki presega to velikost, to je od 101 m² dalje, pa za 50 %. Na to je zlasti treba paziti, ker bi se lahko pojavila domneva, da velja določeno znižanje cen (20 %, 40 % ali 50 %) za ves prostor, všteti tudi prvih 40 m².

Sejmski urad je določil delniško družbo »Balkan« v Ljubljani kot oficijelno spedijsko tvrdko Ljubljanskega velikega semnja. Spedijska tvrdka »Balkan« bo ves čas semnja poslovala na razstavnem prostoru in bo interesentom vedno na razpolago z informacijami glede spedijske blaga in drugih manipulacij, kakor tudi glede vseh tarifov, ki prihajajo za interese v poštev.

Vajeniški domovi.

Na obrtnem kongresu v Celju, ki se je vršil dne 9. novembra 1919, je bila glede vajeniških domov sprejeta na predlog ravnatelja »Urada za pospeševanje obrti v Ljubljani« sledeča resolucija:

»V večjih mestih, kjer je obrt zelo razvita, priporočamo ustanovitev »vajeniških domov«, kjer bi imeli vajenci v svojem prostem času zavetje, zabavo, pouk in vzgojo. V poštev pridejo vajenci, katerim mojstri radi prevelikega obrata ali družinskih razmer ne morejo preskrbeti stanovanja.

K vzdrževanju »vajeniških domov« naj bi prispevali mojstri, sodelovalo naj bi pa tudi poverjenišvo za socialno skrb.

Ministrstvo za socialno politiko (Središnja inspekcija Rada) v Beogradu se je obrnilo radi ustanovitve vajeniških domov z dopisom broj 26718 z dne 5. maja 1921 na Obrtno nadzorništvo v Ljubljani, da mu poda izčrpane podatke, koliko vajeniških domov v Sloveniji že obstoja ter kje bi bila ustanovitev novih vajeniških domov potrebna, da bi zamoglo izdelati primeren načrt ter presojsati o načinu državne podpore.

Pri Obrtnem nadzorništvu se je vršila 27. t. m. o ustanovitvi vajeniških domov v Sloveniji anketa, kjer je bilo sklenjeno, da je v področju ljubljanskega obrtnega nadzorništva poleg vajeniškega doma v Ljubljani nujno potrebna ustanovitev enakih vajeniških domov tudi v St. Vidu nad Ljubljano, Kranju, Kamniku, Trzinu, Vrhniki in Novemestu.

Glede ustanovitve pripravljanih odborov za ustanovitev vajeniških domov je bil tozadeven dopis poslan kompetentnim odborom obrtnih organizacij v omenjenih mestih.

Poziv vsem obrtnikom!

Stojimo na pragu nove dobe! Vojni vihar omajal je temeljne stebre v moralnem sestavu človeške duše. Samo napornemu in složnemu delu vseh narodnih činiteljev bo uspelo, da se notranji človek obnovi z vstajenjem svetlih kriterij za vse glavne naloge javnega in privatnega življenja. To vstajenje se mora forsirati z najagilnejšo propagando dela. Ideja dela mora zavladati v celem našem narodnem telesu. Hitimo in

»Ladjo gradimo, če zmanjka nam časa, žrtev smo jutri burnih valov«.

Tudi letošnji »Radišnji teden« v Zagrebu je posvečen gospodarski propagandi dela vobče, posebno po težnji, da se osokoli mladina in ves narod obrne na resno delo v vseh strokih dela in pridobivanja.

Prvi in glavni pogledi te propagande namenjeni so organizaciji in vsestranskemu moralnemu, intelektualnemu in fizičnemu napredku delavnih energij našega naraščaja. Tu se mora položiti temelj za podlago normalnih razmer pridobivanja in za procvit obrta, trgovine in industrije. To domoljubno delo započel je »Hrvatski Radiša« in odločno je nadaljuje. Temu namenu služi tudi letošnji »Radišnji teden«.

Vršil se bo letošnji »Radišnji teden« v Zagrebu v času od 3.—10. srpnja, svečano pa se bo otvoril v nedeljo 3. srpnja 1921 z manifestacijskim obhodom po mestu od 8—10 tih dopoldne.

Tak obhod prirejen je bil v Pragi ob priliki otvoritve praškega veletrha v grandioznem stilu in sijajni

manifestaciji s splošnim sodelovanjem vseh družabnih krogov.

Ta obhod naj bo tudi za naše razmere splošni izraz svečane himne in časti dostojanstvu dela, obenem pa krepki impulz za živo zanimanje in razumevanje naših velikih in važnih predobitvenih nalog.

V obhodu se bo posebno prezentirala skupina od 2500 zagrebških vajencev, potem druge skupine raznih pridobitvenih panog, kulturna, humanitarna in športna društva in klubi, kakor tudi člani in mnogobrojni prijatelji »Hrv. Radiše«. Pod utiski tega obhoda in drugih svečanosti tega dne se bo razvila vsa daljna akcija celega »Radišinega tedna«.

Da bo ta svečani izraz obhoda kar najbolj splošen in zanosen, da se važnost njegovega pomena kar najresneje predoči in zbudi kar največja pažnja za vse pridobitvene interese, čast nam je tem potom povabiti vse gospode obrtnike, da se temu obhodu pridružite z vsem pri Vas zaposlenim in nameščenim osebjem. Posebno Vas opozarjamo, da se bo povodom tega obhoda vzdignil na noge ves Zagreb, prišlo pa bo tudi mnogo zunanjih udeležencev, s čimer bo obrtnikom, trgovcem in industrijalcem dana najboljša priložnost za uspešno reklamo. Kakor se je te vrste reklama izvedla z najboljšim uspehom v Pragi ob priliki otvoritve Praškega veletrha, lahko vsak obrtnik, trgovec in industrijalec uporabi za svoje proizvode na svoj strošek vsako dostojno in odlično sredstvo, s katerim more vzbuditi pozornost ali občudovanje in tako občinstvo upoznati s svojimi proizvodi. Apartno prirejeni vozovi, avtomobili, okinčani konjeniki, odrasli pešci, posamezno in v skupinah, dečki in deklice iz meščanskih in kmečkih krogov, natovorjeni konji, mežgi, osli z vodniki, kakor tudi aranžiranje izložb, morejo se v vseh mogočih kombinacijah eventualno tudi v simpatični karikaturi izrabit v te svrhe kakor najbolje kaže za dotične proizvode v okusni formi, ki privlači zanimanje občinstva.

Ker se je dozdej pokazalo za to stvar v obrtniškkih, trgovskih in industrijskih krogih veliko zanimanje ter je vsled tega nujno potreba pravočasnih daljnih dispozicij, Vas uljudno naprošamo, da nam izvolite v najkrajšem času sporočiti, ako in kako boste sodelovali v obhodu. V sprevedu bo vsak dobil mesto in red po vrsti, kakor se kdo oglasi. Za samo reklamno sodelovanje v sprevedu plača vsaka stranaka svoto po 1000 K (entisoč kron), vse druge stroške za svojo reklamo, vozove, deske, aranžman itd., nosi izključno ona sama.

»Hrvatski Radiša«.

Kako se obdačujejo pridobitne in gospodarske zadrug.

Sedanje gospodarske razmere silijo k združbi. Vprašanje zadrug je vsled tega na dnevnem redu. Ker hočemo svojim bralcem podati splošen pregled v vseh davčnih vprašanjih, se moramo pečati tudi z vprašanjem obdačbe zadrug. O tem predmetu imamo Slovenci že eno knjižico, katero je založila »Kmetijska posojilnica Ljubljanske okolice v Ljubljani«. Glasi se »Obdačba pridobitnih in gospodarskih zadrug«. Spisal jo je pokojni Valentin Žun, ko je bil še finančni tajnik v bivšem finančnem ministristvu na Dunaju. Pokojnik je bil strokovnjak glede obdačbe podjetij, ki polagajo javne račune. Zgoraj omenjena knjižica

je bila zelo pregledna. Žal, da je že pošla. V sledečem se bomo opirali na izvajanja te knjižice, ker se zadevna zakonska določila niso bistveno spremenila.

Za obdačbo pridobitnih in gospodarskih zadrug je merodajno drugo poglavje zakona o osebnih davkih z dne 25. 10. 1896, drž. zak. št. 220, in pa zadržna, davčna novela z dne 3. januarja 1913, drž. zak. št. 5. Po določbah teh dveh zakonov moremo v davčnem oziru razlikovati tri vrste pridobitnih in gospodarskih zadrug, osnovanih na zadržnem zakonu z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70.

Zadrug so z ozirom na način obdačbe:

- a) davka proste,
- b) ugodnostne,
- c) neugodnostne. Slednje, t. j. neugodnostne se dele zopet v zadrug:

1. s stopnjema znižanim davčnim merilom, in
2. z davčnim merilom 10 odstotkov.

Davka proste zadrug so po § 84 lit. e, zak. o osebnih davkih iz leta 1896, v besedilu zadržnodavčne novele iz l. 1913:

a) kreditna in posojilna društva (hranilnice in posojilnice), kojih pravila odgovarjajo zahtevkom § 1 zakona z dne 1. junija 1889, drž. zak. št. 91. Sem spadajo takozvane »rajfajznovke«.

b) Dalje so davka proste po § 84 lit. f zakona o osebnih davkih iz leta 1896, v besedilu zadržnodavčne novele iz l. 1913, še zadrug in druge združbe kmetovalcev za skupno nabavo semenja, gnojil, strojev in orodja ali drugih kmetijskih produkcijskih potrebščin, za povzdigo živinoreje (živinorejske, biko-rejske, pašniške zadrug, živinske zavarovalnice itd.) ali za skupno pospeševanje drugih deželnokulturnih namenov, če se pri tem po pravilih ne sme razdeljevati dobiček med zadržnike in se tudi v resnici ne razdeljuje.

3. Konečno so davka proste tudi še zadrug in druge združbe kmetovalcev za skupno predelavo in uporabo (vnočevanje) po zadržnikih pridobljenih kmetijskih pridelkov. Pri teh zadržgah se seveda sme razdeljevati dobiček med ude, ne da bi se zato odreklá davčna prostost.

Če pa imajo take zadrug (navedene pod točko 3) kako prodajalno v kraju, kjer se ne nahaja večina njenih udov, se za dobiček iz te prodajalne ne more priznati davčna prostost. Primer: neka mlekarna na Kranjskem ima v Mariboru svojo prodajalno.

Ugodnostne zadrug, t. j. zadrug, ki uživajo posebne davčne ugodnosti, so one, na načelu samopomoči osnovane pridobitne in gospodarske zadrug, ki omejujejo svoj opravljeni obrat na svoje ude.

Vse druge zadrug so neugodnostne.

Vendar imajo one neugodnostne zadrug, ki se v svojem poslovnem obratu drže postavnih in v pravih določenih mej, nekoliko znižano davčno lestvico.

Ako se pa poslovni promet ne drži postavnih in v štatutih določenih mej (n. pr. po pravilih smejo biti deležni obrata le zadržni člani, dejansko pa razteza zadruga svoj obrat tudi na neude), tedaj se odmeri vedno le 10 odstotni davek.

Davčna merila za posebno pridobnino pri zadržgah so sledeča:

- a) ugodnostne zadrug:

Če po davčnopравnih določbah ugotovljeni čisti donos ne presega 1200 K, so te (ugodnostne) zadrug davka proste.

Za čiste donose nad 1200 K pa velja ta-le davčna lestvica:

Od več nego 1200 K do vštveh 2800 K 2.5 %, od 2800 K do 5000 K 3 %, od 5000 K do 40.000 K 3.5 %, od 40.000 K do 100.000 K 4 % in od več nego 100.000 K 5 %.

b) Neugodnostnim zadrugam, kojih poslovni obrat se drži postavnih in v pravilih določenih mej, se odmerja davke z ozirom na čisti donos, ugotovljen po davčnopравниh pravilih, po teh-le postavkih:

Čisti donos do vštveh 2800 K 4 %, od več nego 2800 K do vštveh 5000 K 5 %, od 5000 K do 10.000 kron 6 %, od 10.000 K do 20.000 K 8 %, in od več nego 20.000 K 10 %.

Če se pa poslovni promet ne drži postavnih in v pravilih določenih mej, odmeri se, naj bo čisti donos večji ali manjši nego 20.000 K, vedno 10 odstot. davek.

Nadaljno vprašanje se glasi, od česa, t. j. od kake podlage se odmerja posebna pridobnina.

Pri sestavi obdačbene podlage se izhaja praviloma od čistega donosa ali dobička, ki ga izkazuje na podlagi računa z gube in dobička zadržna bilanca. K temu (bilančnemu) dobičku je nato prišteti gotove, v § 94 zak. o osebnih davkih navedene obdačljive izdatke. Na drugi strani se pa odbije v § 95 navedenega zakona označene neobdačljive prejemke in uporabe bilančnega dobička.

Pri tej ugotovitvi vživajo ugodnostne zadrugе gotove davčne olajšave. Te so:

1. ugodnostnim zadrugam se ne odmerja provizorični (začasni) davek,

2. obresti vknjiženih dolgov se pri odmeri pridobninskega davka ne prištevajo čistemu dobičku, temveč se smatrajo kot odbitni postavki, kakor n. pr. obresti nezavarovanih terjatev. Pri neugodnostnih zadrugah se obresti vknjiženih dolgov ne morejo odbiti od dohodkov.

3. Istotako se ne smejo prevzeti v obdačbeno podlago darila, darovi in druge namembe, ki se dajo osebam ali napravam, ki ne pripadajo zadrugi sami, in sicer brez razločka, ali so taki darovi potrebni za opravični obrat ali ne. Če se dajo taki darovi zadržnikom ali njihovim rodbinskim udom, so obdačljivi.

Vendar so nagrade, ki jih prejemajo člani načelstva ali nadzorstva za svoje poslovanje v zadrugi, z zneskom, ki je primeren temu poslovanju, davka proste.

4. Bilančna izguba, ki je nastala v zadnjem, pred bilančnim letom preteklem opravičnem letu, se z zneskom, ki se preračuni po davčnopравниh določbah, izločuje iz obdačbene podlage.

5. Knjižni, toda ne realizovani kurzni dobički, ki se ne predokazujejo v posebnih rezervah za kurzne z gube, se smatrajo v vsakem slučaju kot odbitki.

6. Kot dovoljeni odbitki se smatrajo tudi stroški, ki so zvezani z ustanovitvijo ugodnostne zadrugе v prvem letu njenega obstanka (takozvani ustanovni stroški). Če se ustanovni stroški razdele na več let, tako da se postavijo med bilančne aktive, se odpisi od takih aktivov v prvih petih letih zadržnega obstoja smatrajo za dopustne odbitke.

7. Če po davčnopравниh določbah ugotovljeni čisti donos ne presega 1200 K, so ugodnostne zadrugе oproščene pridobnine po II. poglavju zakona o osebnih davkih (t. j. posebne pridobnine).

Radi tega izkazuje tudi zgoraj navedena davčna lestvica za ugodnostne zadrugе davčna merila šele za obdačbeno podlago nad 1200 K.

8. Takozvani minimalni davek se ugodnostnim zadrugam ne odmerja.

Minimalni davek znaša 1 tisočinko (eden od tisoč) zneska deležev. Odmerja se v onih slučajih, ako je obdačbena podlaga negativna ali pa tako nizka, da je minimalni davek višji kot pa ona pridobnina, ki bi se odmerila na podlagi (pozitivne) obdačbene podlage.

Preostaja nam še vprašanje, kake davke plačujejo zadrugе, s posebnim ozirom na finančni zakon za leto 1920-21.

Plačati jim je:

a) posebno pridobnino in sicer po davčnih lestvicah, katere smo zgoraj navedli,

b) 90 odstotni enotni državni pribitek od odmerjene pridobnine,

c) 30 odstotni do 80 odstotni donosnostni pribitek, ako znaša rentabiliteta nad 6 odstotkov; odmerja se istotako od predpisane posebne pridobnine.

d) doklade za avtonomne oblasti,

e) invalidski davek, in pa

f) davek na poslovni promet, ako zadruga ni oproščena tega davka.

To so glavne točke, katere nam je vedeti glede obdačbe zadržug.

Listnica upravnishva.

Med letošnjimi naročniki je dosti takih, ki dolgujejo naročnino še za leto 1920. Prosimo, da nam pošljejo obenem z naročnino za letos tudi zapadlo naročnino, ki znaša za lansko leto K 24.—.

Razno.

Osemurni delavnik. Virtenberški industrijski nadzorniki v Stuttgartu so v svojem poročilu za leto 1920, predloženem vladi, prišli do zanimivih zaključkov glede osemurnega delavnika. Podjetniki se ne upirajo osemurniku, pač pa delajo največje težave delavci sami, ki izjavljajo soglasno po večini svojih strokovnih organizacij, da si ne puste predpisovati, kako dolgo smejo delati, in da zahtevajo svobodo dela za tako dolgo, kakor je njihova volja. Neugodni gospodarski položaj jih sili, da sami iščejo delo nad ure. Poročilo tudi ugotavlja, da je opazati znaten napredek v volji do dela. V ostalem odklanja poročilo obdolžitve, da je osemurnik kriv draginje, ki izhaja v resnici iz političnega položaja, iz pomanjkanja sirovin, premoža, transportnih sredstev itd. Osemurnik je velikega zdravstvenega pomena zlasti za delavke, posebno še za matere, in je treba osemurnik vsekakor tudi priporočati, le da mora odpasti prepoved, ki bi branila delavcu prostovoljno plačano delo preko osem ur.

Razpis dobave raznega papirja, lima, desk, vrvi, sukanca, žičnikov i. dr. Uprava državnih monopolov v Beogradu razpisuje: 1. Ofertalno licitacijo za nabavo raznega papirja na dan 7. junij t. l. ob 16. v pisarni uprave državnih monopolov. 2. Ofertalno licitacijo za nabavo raznega papirja, lepenke, kartona, lepa, deščic, vrvi, sukanca itd. za potrebe tobačne tovarne v Ljubljani na dan 22. junija t. l. ob 16. uri v pisarni

upravnika državnih monopolov. — Seznane blaga, ki ga je dobaviti, dobavne pogoje in vzorce je moči v gori omenjeni pisarni vpogledati. En izvod razpisa, seznamov blaga in pogojev je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled. Zbornica pa nima na razpolago prepisov, ki bi jih mogla interesentom izročiti. — Ponudbe, pismene, v zapечатih zavitkih, je poslati do dne licitacije gori navedeni pisarni.

Znak konsolidacije naše države nam predočuje produkcija premoga v Bosni. Dočim se je pred svetovno vojno in tekmo nje v tamošnjih premogovnikih nakopalo maksimalno 2600 ton premoga na dan, se je sedaj produkcija dvignila že na 4000 ton. Predvojno stanje se torej izza krize za časa prevrata ni samo vzpostavilo, temveč se je zdatno zboljšalo. Rudniki v Bosni so državna last.

Obrtna nadzorništva v Sloveniji obsegajo sledeča okrožja: 1. Ljubljana za okr. glavarstva Ljubljana, Logatec, Kranj, Radovljica, Kamnik, Litija, Kočevje, Krško, Črnomelj in Novomesto. 2. Celje za okraj. glavarstva Celje, Brežice, Slov. Gradec, Konjice in Prevalje. 3. Maribor za okrajna glavarstva Maribor, Ptuj, Ljutomer in Murska Sobota.

Segrtsko izložbo priredi v Zagrebu »Hrvatski Radiša«. Hrvatski Radiša, čegar ustroj je pri nas mnogo premalo poznan, vrši važno kulturno delo med obrtniškim naraščanjem, katero bo treba na vsak način uvesti tudi pri nas, če hočemo, da se nam ne zgubi najproduktivnejši del naroda v brezdelnosti, površnosti in strankarski podivjanosti. Občeslovensko obrtno društvo je zaradi tega o binkoštnih praznikih poslalo 3 člane gospodarskega sveta v Zagreb, ki so si ogledali delovanje Hrvatskega Radiše in namerava izdelati program za ustvarjenje enakih institucij v Sloveniji. O predmetu je predaval 22. t. m. g. Hohnjec v Celju pred večjim vajeniškim zborom, kjer je našel mnogo razumevanja. — Hrvatski Radiša priredi meseca junija v Zagrebu izložbo vajeniških del. Otvoritev 12. junija. Ravnateljstvo je pripravljeno za slovenske vaje in vajeke rezervirati poseben izložbeni prostor, ako se jih dovolj prijavi. Iz Celja se je doslej priglasilo 40 vajecev iz najrazličnejših strok. Ne dvomimo, da se jih bo prijavi še mnogo več in posebno tudi ženskih vajeck, ako bodo akcijo primerno podpirali mojstri. Opozorjamo pa tem potom, da je za prijave že skrajni čas, in pozivljemo slovensko obrtniško vajeništvo, da pošlje takoj svoje priglasbe na naslov g. Miloša Hohnjec, kiparja v Celju.

Uvozni predpisi za blago iz Nemčije. Na nastalo vprašanje, kakšna dokazila je zahtevati od uvoznika v svrhu dokaza, da je blago v resnici kupil in plačal, predno je stopila v veljavo uredba glede našega uvoza iz Nemčije, je izdala Generalna direkcija carin sledeče pojasnilo carinarnicam: 1. Za neposredno plačano blago se zahteva v svrhu dokaza faktura in izvleček iz knjige kupca z izjavo, da jamči za točnost izvlečka in da bo — ako se ugotovi neresničnost izjave — plačal za kazen 100 % vsote, katera je po izjavi plačana dotični tvrdki na račun enega dela ali celega iznosa naročenega blaga. — 2. Za blago, ki se je plačalo z devizo, se zahteva v svrhu dokaza potrdilo one banke, pri kateri se je kupila deviza, v katerem mora biti naznačen dan in število dopisa, s katerim se je prodaja devize prijavila Generalnemu inspektoratu ministrstva

financ. Potrdilo banke se mora predložiti v overovljenje Generalnemu inspektoratu, ki se izjavi, da-li velja potrdilo kot dokaz ali ne. — O tem so obveščene vse carinarnice.

Uredbo o valutah in devizah priobčuje »Uradni list« deželne vlade za Slovenijo v št. 58 z dne 31. maja.

Socialno-gospodarski del naše ustave. Dne 2. junija z veliko večino sprejeti 3. del ustave ni nikak konglomerat boljševiskih eksperimentov, ampak vsebuje določbe, ki zasigurajo gospodarski red, sloneč na načelih pravičnosti ter stremeč v mejah gospodarske svobode za tem, da omogoči vsakomur človeka dostojno življenje. Predvsem zasigura poedincu možnost enake priprave za ekonomski boj (člen 22.) s strokovnim podukom in organizacijo, ozirajoč se posebno na siromašno mladino. Delovno moč postavlja pod zaščito države (člen 23.), brani jo pred izkoriščanjem, štiti posebno ženo in nedorasle. Stoječ na principu pogodbene svobode, postavlja za državo dolžnost intervencije (člen 26.) na drugi strani pa garantira delavcu svobodo koalicije (člen 33.). V gospodarski borbi se postavlja država odkrito na stran ekonomsko slabih ter podpira njihovo stremljenje po gospodarskem ojačenju z odkritim favoriziranjem združništva (člen 29.). V socialno-političnem oziru ustava ne prezre nobene izmed zahtev moderne socialne politike: »država se briga za posebno varstvo mater in male dece za zavarovanje delavca in kmeta proti nezgodam, boleznim, brezposelnosti in nesposobnosti za delo, skrbi za brezplačno zdravljenje siromašnih slojev (členi 27., 30., 31.). Princip privatne svojine je v ustavi znatno omejen, ne le s poudarkom, da iz svojine izhajajo tudi obveznosti, temveč s pozitivno določbo, da bo zakonitim potom določiti vsebino in obseg omejitev. Pa tudi ustava že sama konkretno omejuje neomejeno svobodo privatne lastnine s tem, da uvaja udeležbo države na dedščini, posebno pa tam, kjer prihaja interes velike večine jugoslovenskega naroda posebno v poštev, pri agrarnih odnošajih. Sem spada ekspropriacija privatnih velikih šumskih kompleksov, razdelitev velikih posestev ter odprava zastarelih lastninskih institucij fidejkomisa in fevdalnega odnošaja. Nesporno vodijo eno glavnih točk ekonomskega in socialnega dela jugoslovenske ustave določbe o ureditvi agrarnega vprašanja. Popolna osvoboditev jugoslovenskega kmeta je do kraja izvedena z uničenjem vseh fevdnih odnošajev, odpravo kolonata v vseh njegovih oblikah in uvedbo kmečkega domačinskega prava, ki zasigura poljedelcu minimum zemlje, kateri se ne more več razkosati, niti odtujiti. Poljedelcu se zasigura tudi primerna souporaba na javnih šumah. Čim intenzivnejšo izrabo plodne zemlje mora država podpirati s sistematsko kolonizacijo, predvsem svobodno organiziranih naseljeniških združ.

Obrtniški vajeck. Obrtniki, kateri so pripravljene vzeti v uk slovenske dečke iz Koroške, naj to prijavijo »Občeslovenskemu obrtnemu društvu v Celju«. Gre za rešitev slovenskih mladeničev, ki bodo v nasprotnem slučaju primorani oditi v Celovec, kjer se nam bodo potujčili.

Trgovsko-obrtna kreditna zadruga v Celju je imela dne 23. maja svoj redni letni občni zbor. Udeležba je bila primerna. Poročilo o 7. poslovnem letu zadruge (1920) je bilo v toliko zanimivo, ker je zadruga v preteklem letu dosegla došedaj največji čisti dobiček, ki prekaša že za znatni znesek vsoto vplačanih deležev, tako da se je letos iz čistega dobička že moglo tudi izločiti več prispevkov v dobrodelne svrhe. Promet preteklega leta je znašal 6,018.601 K 46 v; hranilnih vlog je bilo za 188.350 K 90 v vloženi in za 106.056 K 44 v dvignjenih. Na tekoči račun se je vložilo 1,348.652 K 27 v in dvignilo 1,393.591 K 08 v. Te številke kažejo jasno, kako nujno potreben je ta zavod za celjski okoliš, ker se je takšen promet dosegel v kljub temu, da 11 mesecev poslovnega leta zadruga sploh ni imela nastavljenega tajnika in se je zaradi tega tudi poslovanje moglo vršiti le v omejenem obsegu. Koncem leta je ostalo vložena denarja 193.075 K 50 v. Zadruga šteje 112 članov z 137 deleži v skupnem znesku 13.080 K. Rezervni zaklad je dosegel koncem leta 1920 vsoto 32.924 K 54 v, čisti dobiček znaša 23.561 K 78 v, lastno premoženje zadruge pa 63.725 K 48 v. Zadruga obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun po 5 odstotkov, daje posojila pod najugodnejšimi pogoji in prevzema trgovske in obrtne račune od svojih članov v eskompt. Iz stališča obrtniških potreb nujno želimo, da se v za-

drugi uvede vsakodnevno uradovanje, ker bo potem vsakomur mogoče se posluževati dobrot tega zavoda. To bo sedaj sigurno mogoče, ko si je zadruga pridobila dobro tajniško moč. Razun tega je zelo želeli, da pride zadruga s svojim lokalom na dostopnejše mesto in se ne skriva več v Cankarjevi ulici na prostoru, kjer jo človek silno težko najde. Vrhu tega je potrebno, da se zadruga pokaže javnosti potom inse-ratov, ker dejansko še večina obrtništva, ki bi se je sicer rado posluževalo, zanjo niti ne ve. Potem pa je pričakovati, da bo iz sedanje zadruge, ki se je imela od početka boriti s silnimi težkočami, zrasel važen in močen gospodarski faktor, na kateri se bo lahko naslanjalo pomoči potrebno obrtništvo.

Dobava gorivnega špirta. Urad za pospeševanje obrti namerava prevzeti večjo množino denaturirane (gorivnega) špirta, katerega bo oddajal na debelo iz skladišča izven mitnice in na drobno pri trgovcu v mestu. Interesenti obrtniki naj takoj priglasijo svoje potrebščine na Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani najkasneje do 18. t. m.

Izdajatelj konzorcij »Obrtnega Vestnika«.
Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.
Tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

MALI OGLASI.

Književni vijesnik. Na ljetnu sezono naručite si odmah novo izašlu knjigu Jirasek: FILOZOFIČKA HISTORIJA, najbolji historički roman čehoslovačkoga naroda, K 30, koja je izašla kao prvo hrvatsko jubilejno izdanje. Pouzečom 30 K. Šalje Čeho-Jugoslovenska naklada J. Horejk. Zagreb, Hatzova ulica 15.

Med slovenskimi obrtniki najbolj razširjen list je „Obrtni Vestnik“. Zato inse-rirajte v tem listu.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavnica: K 30,000.000.—. Rezerva nad K 10,000.000.—.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Trst, Zader.

Ekspozitura: Kranj. **Brzovjavni naslov:** Jadranska.

ANTON KUNSTEK

TRGOVINA Z USNJEM

15. 12.—9

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 4

priporoča svojo veliko zalogo usnja vseh vrst po najnižjih cenah v vsaki množini.

Gosp. mizarški mojstri, pozor!

Gospodarska zadruga ljubljanskih mizarških mojstrov v Ljubljani ima v zalogi različni luž (Beiz). Dobi se pri načelniku gosp. Ferdo Primožiču, Ljubljana, Trnovski pristan 4. 25, 3—3

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje. 24 8—2

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg 4.

Telefon št. 508.

Poštno-ček. urad

št. 12.051.

13, 24 - 11

daje kredite v obrtne svrhe, po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun obrestuje s

4%

od dne vloge do dne dviga.

Pravi malinovec

se vedno dobiva po najnižjih dnevnih cenah pri 30, 14-1

Potnik Srečko, Ljubljana, Metelkova ulica, blizu Belgijske vojašnice.

Istotam se dobijo ekstraktivni izdelki za sodavičarje.

Spretnega kovača in sedlarja

išče Obrtniško društvo za Laški okraj.

Sprejmeta se kot tovarniška mojstra, ki bosta imela dober zaslužek in vse gospodarske ugodnosti.

Pojasnila daje Obrtno društvo za Laško. Za odgovor je priložiti znamko. 29, 1-1

M. KUŠTRIN

LJUBLJANA

DUNAJSKA C. 20. — TELF. 470.

PODR. MARIBOR

JURČIČEVA ULICA 9.

PRIPOROČA
PNEVMATIKE ZA AUTO
IN KOLESA, TER VSAKE VRSTE
GUMIJEVIH PREDMETOV, ISOLIRANE ŽICE
ZA ELEKTRIČNO NAPELJAVO IN ELEKTROTEH-
NIČNI MATERIJAL PO NAJNIŽJIM DNEVNIM CENAM ! ! ! !